

Miten käsitellä turvallisuutta ja väkivaltaa?

Aiheen havainnollistaminen ja avoimet kysymykset

1. Turvallisuus:

Vaaralliset esineet/asiat/aineet:

Muunneltavia kysymyksiä, muokataan tarpeiden ja asiakkaan mukaan:

1. Toimistolla, asiakastapaamisessa yms.

a) Kerro minulle, mitkä esineet/asiat/ aineet voivat olla lapselle vaarallisia.

- Miten/ Missä näitä esineitä/asioita/ aineita teillä säilytetään?

TAI

b) Näytä tästä kuvasta, mitkä asiat/esineet/aineet voivat olla lapselle vaarallisia?

- Leikkaa lehdestä kuvia erilaisista kodin arkeen ja ympäristöön kuuluvista asioista ja liimaa niitä A3-kokoiselle paperille. Asiakkaan havainnointikyvystä ja ymmärryksestä riippuen arkilla voi olla 5-15 kuvaa.

Vinkki: Aihetta voi selkeyttää vielä laittamalla yhdelle paperille vain tiettyyn teemaan, (esim. pihaleikit, kodin vaarat) tai tiettyyn ikään, (taaperot, leikki-ikä), liittyviä kuvia. Kun paperin laminoi tai laittaa muovitaskuun, se on pitkäikäinen apuväline.

1.1. Jos olette asiakkaan kotona tai vastaavassa ympäristössä.

a) Näytä minulle, mitkä esineet/ asiat/aineet täällä voivat olla lapsellesi vaarallisia?

TAI

b) Näytä, mitä tässä huoneessa (keittiö, lapsen huone jne.) pitää muuttaa, että se on lapselle turvallinen?

- Missä vaarallista _____ voi säilyttää turvallisesti?

TAI

c) Näytä asiakkaalle arkkia, johon liimattu vaarallisten esineiden/asioiden/aineiden kuvia. Kysy, onko kotona näitä. Kysy, missä niitä pidetään. Missä niitä voi säilyttää turvallisesti?

2. Mitä lapsesi pitää osata/tietää nyt ____ -vuoden ikäisenä...

TAI

Mitä sinun pitää opettaa ____-vuotiaalle lapsellesi...

- Kadulla kulkemisesta
- Tien ylittämisestä
- Pyörällä ajamisesta/rullaluistelusta/rullalautailusta
- Pikkuautossa matkustamisesta
- Bussissa matkustamisesta

Kysymykset voi esittää asiakastapaamisessa toimistolla tai asiakkaan kotona. Ajattelua kannattaa tukea silloin kuvilla. Joidenkin asiakkaiden kanssa on hyvä lähteä pohtimaan asioita oikeisiin ympäristöihin, kadulle, bussiin yms.

3. Miten lapsesi pitää nyt _____-vuotiaana osata toimia

TAI

Mitä sinun pitää opettaa lapselle nyt _____-vuotiaana, jotta hän osaa

- Toimia, jos hän myöhästyy bussista/taksista yms.
- Toimia, jos hän eksyy sinusta kaupassa, leikkipuistossa tai kadulla
- Toimia tuntemattomien isompien lasten/nuorten tai aikuisten kanssa, jotka tulevat juttelemaan/ tarjoavat karkkia/pyytävät mukaansa
- Oman ja toisen kehon yksityisistä paikoista, kuka saa koskea ja minne
- Toimia lasten/nuorten/aikuisten kanssa, jotka kiusaavat tai haukkuvat

2. Väkivalta, laiminlyönti ja toista vahingoittava käytös

Esimerkkeihin pohjautuvia avoimia kysymyksiä

Muunneltavia kysymyksiä, muokataan tarpeiden ja asiakkaan mukaan:

Väkivalta, vahingoittava käytös ja laiminlyönti ovat käsitteinä abstrakteja. Niillä on erilaisia ilmenemismuotoja. Aiheiden käsittelyä voivat auttaa asiakkaan tilanteeseen sopivat esimerkit.

1. Kerro ,onko vanhempi mielestäsi väkivaltainen/ Vahingoittaako lasta, jos

A. Vanhempi jättää ____-vuotiaan lapsen yksin kotiin _____ - tunniksi? Kyllä/Ei/En tiedä

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi?

B. ____-lapsi saa kiukkukohtauksen ja alkaa riehua. Riehuessaan hän rikkoo _____/sotkee _____. Jälkeenpäin vanhempi laittaa lapsen korvaamaan rikkomansa _____/ siivoamaan _____.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

C. Vanhempi lyö/tukistaa/ läpsäisee ____-vuotiasta lasta, kun tämä ei tottele. Vanhemman mielestä tämä rauhoittaa lapsen nopeasti.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

D. ____-vuotias lapsi valittaa, että häntä palelee, koska takki on liian ohut/jalkoihin sattuu, koska kengät ovat liian pienet. Vanhempi käskee lasta lopettamaan valittamisen, koska _____ on varaa ostaa vasta parin kuukauden päästä. Tässä kuussa vanhemman pitää ostaa itselleen _____.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

E: ____-lapsi potkii/lyö/puree suuttuessaan vanhempaansa. Vanhempi potkaisee/lyö/puree lasta takaisin. Näin lapsi oppii, miltä _____ tuntuu.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

F. ____-vuotias lapsi lukitaan vaatehuoneeseen/ komeroon/ parvekkeelle rangaistukseksi, kun hän pitää liikaa meteliä. Hänet päästetään pois sitten, kun hän on vanhemman mielestä saanut tarpeeksi pitkän rangaistuksen

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

G. Kun ____-vuotias lapsi kiukuttelee kaupassa/ _____, vanhempi uhkaa lähteä ja jättää hänet yksin kauppaan/ _____. Vanhempi lähtee kävelemään pois lapsen luota.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

F. ____-vuotias lapsi ei halua mennä päiväkotiin/kouluun/lääkäriin yms. , koska hän ei pidä _____. Vanhempi kuitenkin vaatii, että hän lapsi päiväkotiin/kouluun/yms.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

G. Perheessä on kaksi lasta _____. Vanhempi sanoo sisaruksille aina, että pitää vain _____. Toiselle lapselle hän sanoo, että "sinusta on vain harmia".

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

H. Yksinhuoltajaäidin uusi miesystävä kutittelee _____-vuotiasta kainaloista ja vatsasta lasta. Joskus hän suukottaa lasta suulle/ koskettaa_____.

- Oletko toiminut näin lapsellesi kanssa?
- Onko joku muu tehnyt näin lapsellesi?
- Onko joku tehnyt näin sinulle, kun olit lapsi/aikuinen?

Voit keksiä itse lisää esimerkkejä, jotka liittyvät läheisemmin asiakasperheen elämään. Samankaltaisia kysymyksiä voi tehdä myös parisuhde/lähisuhdeväkivaltaan aikuisten kesken liittyen.

Pyydä vanhempaa kertomaan omia kokemuksiaan väkivallasta lapsena/aikuisena. Seuraavalla sivulla on käsitelty väkivallan muotoja.

Aineistoa kootessa on käytetty lähteenä: Sue McGaw: Parent Assesment Manual Software. Parent Booklet. Pill Creek Publishing. Turo, Cornwall, 2007.

3. Mikä on väkivaltaa?

Fyysinen väkivalta

Kumppaniin kohdistuva:

- Pahoinpitely (esim. lyöminen, potkiminen)
- Seksuaalinen väkivalta ja hyväksikäyttö
- Kumppanin henkilökohtaisten tai kodin tavaroiden rikkominen ja vahingoittaminen

Lapseen kohdistuva:

- Fyysinen kuritus ja pahoinpitely (esim. tukistaminen, selkäsauna, vaatteista repiminen)
- Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
- Lapsen tavaroiden ja kodin vahingoittaminen

Henkinen väkivalta

Kumppaniin kohdistuva:

- Uhkaileminen, (itsensä vahingoittamisella, väkivallalla, lasten menettämällä)
- Mitätöinti, nöyryyttäminen, nimittely, alistaminen
- Eristäminen (läheisten tapaamisen, työssä käynnin tai opiskelun estäminen)
- Kontrollointi esimerkiksi kumppanin liikkumisen tai rahankäytön estäminen ja valvonta, fanatismi (esim. ehdottomat uskonnolliset toimintavaatimukset)
- Aiheeton ja korostunut mustasukkaisuus ja epäluulo kumppania kohtaan

Lapseen kohdistuva:

- Uhkaileminen (esim. lyöminen, jättäminen ja hylkääminen)
- Mitätöinti (esim. nimittely, haukkuminen, julkinen nolaaminen)
- Fanatismi

Laiminlyönti

Kumppaniin kohdistuva:

- Taloudellinen laiminlyönti (omaisuuden myyminen tai varastaminen, rahojen vastuuton käyttö omiin tarkoituksiin)
- Puolison terveyden ja hyvinvoinnin vaarantaminen (esim. liiallinen päihteiden käyttö, valvottaminen, terveysongelmien hoidon laiminlyönti)

Lapseen kohdistuva:

- Hoidon ja huolenpidon laiminlyönti, (esim. puutteellinen ruoka, vaatetus ja hygienia, hammashoidon, neuvolakäyntien laiminlyönti, lapsen sairauksien huono hoitaminen)
- Lapsen psyykkisten tarpeiden laiminlyönti (esim. rajattomuus, tunteettomuus, lapsi joutuu ikäänsä vastaamattomaan rooliin)

Lähde: Väkivallan muodot. www.ensijaturvakotienliitto.fi.